

תיק סמ"ל (סיכום, מעקב, למידה)

רציונל

השדה המחקרי ומערכת החינוך מייחסים חשיבות רבה לתהליכי הערכה, בקרה ומשוב הכוללים את בחינת מידת יעילותן של ההתערבויות. על פי מודל התגובה להתערבות-RTI, אותו מאמץ משרד החינוך, נודעת חשיבות לפיתוח מנגנונים ותהליכים להערכת התקדמות התלמיד לאורך שנות לימודיו. הצוות החינוכי נדרש להכרות מעמיקה עם כישוריו וצרכיו של התלמיד, הכרות הכוללת איתור התחומים הדורשים התערבות ובהתאם לכך, תכנון ויישום תכניות התערבות מותאמות.

עיקר ההתערבות תתמקד בהוראה מותאמת והקניית אסטרטגיות, כחלק מתהליך לקראת פיתוח לומד עצמאי. על מנת שההתערבות תהיה אפקטיבית, ההערכה צריכה להיות רציפה, שיטתית ומבוססת על עדויות, חוות דעת של מספר מורים ונתונים נוספים ככל שניתן. תיעוד תהליכים אלה חיוני ביותר.

נוסף על כך, עפ"י ספר האבחנות הפסיכיאטריות החמישי, DSM 5 על מנת לקבוע אבחנה של הפרעת למידה או הפרעת קשב, נדרש מעקב מתועד במלך שישה חודשים לפחות אחר תפקודו של התלמיד ובחינת השפעת ההתערבויות שקיבל על תפקודו.

תיק סמ"ל הינו כלי עבודה פעיל אשר ילווה את התלמיד מרגע איתורו כתלמיד המגלה קשיים ולאורך כל שנות לימודיו בחטיבת הביניים. בתיק זה מתועד התהליך החינוכי המתמשך כולל המענים שניתנו לתלמיד בכיתה ומחוצה לה, עדויות של תוצרים לימודיים, דיווחי הורים וחוות דעת מורים. כלי זה יסייע לצוותי החינוך בעבודתם וידייק את בחירת המענה הראוי והמתאים לתלמיד (תכנית אל"ה, שירותי חינוך מיוחד, מענה קבוצתי/פרטני, התערבות רגשית ועוד), תוך מעקב ובקרה מתמשכים. המידע והעדויות שתועדו ונאספו לאורך השנים ישמשו את הצוותים החינוכיים גם לקראת קבלת החלטות המתייחסות להמשך ההתערבות עם התלמיד.

במעבר בין מסגרות החינוך, לצורך המשך טיפול יועבר המידע לביה"ס הקולט, בכפוף לאישור ההורים. ציוני הדרך המתועדים בתיק הסמ"ל ע"י כלל הצוות החינוכי יסייעו בביסוס תרבות עבודה חינוכית- ארגונית המקדמת את המטרות הבאות:

- איתור והכרות מעמיקה של כלל המורים עם צרכי התלמיד המאפשרים יצירת פרופיל תלמיד
- התאמת תכנית התערבות, בהתאם לפרופיל המתגבש.
- יצירת רצף טיפולי.
- הערכה, משוב ובקרה כחלק בלתי נפרד מההוראה וכמנוף לקידום התלמיד.
- מידע אמין ונגיש שיביא לשיפור התקשורת בין מורים לתלמידים, בין מורים למורים ובין מורים להורים.

שימוש בתיק הסמ"ל

עם איתורו של התלמיד כמתקשה או עם חשד ללקות למידה, מומלץ להתחיל במעקב מתועד בתיק הסמ"ל. התייעוד יכלול את ממצאי האיתור, תכנית התערבות, תגובתו של התלמיד והשפעותיה עליו, משוב ובקרה בצרוף עדויות וחוות דעת.

תהליך מתמשך זה עשוי להעצים את מקצועיותם של המורים במיקוד תהליכי ההתערבות הנדרשים. המחנך יהיה האחראי לתכלול את תיק הסמ"ל של תלמידי כיתתו ואנשי המקצוע השונים יתעדו את עבודתם עם התלמיד ויעבירו אליו את המסמכים הנדרשים.

התלמידים אחריהם יתבצע המעקב והתייעוד בתיק סמ"ל בתהליך התלת שנתי:

בשל החשיבות הרבה שאנו מייחסים לתהליכי המעקב והתייעוד, מנהל בית הספר וצוותו רשאים להרחיב את השימוש בתיק הסמ"ל לכלל התלמידים. עם זאת, להלן מפורטים איפיוני התלמידים עליהם חייב להיות מעקב מתועד במסגרת התוכנית "מלקויות ללמידה":

- תלמידים אשר אותרו במבדקי האיתור השונים וצוות בין מקצועי החליט להתמקד בעבודה איתם.
- תלמידים המראים תפקוד נמוך מהמצופה מרמת הידע והמיומנות הנדרשות על פי כיתתם.
- תלמידים המגלים פער בין מידת ההשקעה שלהם בלמידה להישגיהם.
- תלמידים שעולה לגביהם שאלה לגבי הסיבות לתפקודם באחד או יותר מהתחומים- רגשי, לימודי, התנהגותי, חברתי, קשב וריכוז, תפקודים ניהוליים.
- רקע של קשיי למידה משמעותיים לאורך השנים המדווח על ידי ההורים.
- תלמידים עם לקות למידה רב-בעייתית והפרעת קשב, הזכאים לאחר אישור של צוות רב מקצועי או ועדת זכאות ואפיון לשירותי חינוך מיוחדים ולתמיכה מסל השילוב המוסדי (תקצוב סטטיסטי) בכיתה לחינוך רגיל (ברמת תפקוד 1-2).
- המחנך, בשיתוף עם הצוות הבין מקצועי הכיתתי, יחליט עבור אילו תלמידים יתקיים מעקב מעמיק.

בסיום כל מחצית בכיתות ז-ט יתקיים דיון בצב"מ- צוות בין מקצועי ובו יכתב סיכום ([בדפי סיכום הדיון בצב"מ](#)). הסיכום יתייחס לתהליך שעבר התלמיד לאורך השנה בצירוף עדויות המבססות את המידע.

לקראת ישיבת המועצה הפדגוגית המתקיימת לפחות פעמיים בשנה:

- יתקיים דיון לגבי כלל התלמידים שנבנתה עבורם תכנית התערבות (התכנית תיכתב בעמודים 19,20 [בתיק סמ"ל](#)). הצוות החינוכי יתאים את תכנית ההתערבות בכיתה ומחוצה לה בהתבסס על החלטות המועצה הפדגוגית.

- המחנך יכין מידע אינטגרטיבי אודות התלמיד, להצגה והיוועצות בישיבה, עפ"י המידע שנאסף בתיק הסמ"ל.
  - הרכז/המורה המקצועי יציג תוצרים המעידים על צרכי התלמיד, תהליכי התקדמות, חוזקותיו וקשייו. במהלך הישיבה יוחלט במשותף על דרכי התערבות נוספות ודרכי המעקב הנדרשים.
  - לאחר קבלת תוצאות מבדק עמי"ת בכיתה ט' ולקראת הפניית התלמיד לאבחון למל"ל ו/או עם המעבר לחטיבה העליונה יופק דוח אינטגרטיבי שיימסר להורים. דוח זה יציג את חוזקותיו של התלמיד ונקודות לחיזוק, יסייע בהגדרת יעדים להתערבות מתאימה לצרכי התלמיד וייתייחס לרמות התפקוד בהיבטים שונים: הרגלי למידה, מיומנויות קריאה, הבנת הנקרא, כתיבה, מתמטיקה, אנגלית, תפקוד רגשי, חברתי והתנהגותי תוך התייחסות להחלטה על מידת הצורך באבחון ובהתאמות.
- תמציתו של תיק הסמ"ל שתועבר למל"ל תכלול את העמודים הבאים (בצירוף עדויות, תוצרים בכתב ידו של התלמיד וגיליונות הישגים המבססים את ההחלטות):

פרטים אישיים	רקע התפתחותי	מידע שנמסר מאבחונים קודמים	תיאור תכניות ההתערבות	סיכום והחלטות צוות בין מקצועי (כיתות ז'-ט')
עמ' 1	עמ' 3	עמ' 4	עמ' 19-20	קישור